

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Andreas Lindén (2019). De stora fåglarnas framfart. Västra Nyland, 20.8.2019, s. 16.

De stora fåglarnas framfart

Vad är gemensamt för sångsvan, knölsvan, gråhäger, trana, havsörn, storskarv, kanadagås och korp? Å ena sidan är de fågelarter vars bestånd har vuxit kraftigt på några decennier, å andra sidan hör de till de allra största fågelarterna i vår fauna. Den generella trenden är att allt flera fågelarter uppvisar minskande bestånd och har blivit allt mera utrotningshotade i Finland, men för många av de största fågelarterna tycks detta inte gälla. Som exempel kan nämnas tranan. Den är vanligare än någonsin fast det går allmänt uselt för fåglar som häckar på myrar i Finland.

Andra stora nykomlingar är på kommande. Ägretthägern, som liknar en helvit gråhäger, ansågs tidigare vara en riktig raritet, men under senaste år har den blivit en regelbunden syn för fågelintresserade längs sydkusten. Förra året upptäcktes den första häckningen i Finland, vilket är föga konstigt då man ser på hur snabbt arten koloniserat Baltikum. Nu i augusti, då häckningen längre söderut är avklarad, sågs i Kotka en flock på hela 45 ägretthägrar. Även vitstorken, som redan länge varit en rätt så vanlig häckfågel i Estland, häckade första gången i Finland för fyra år sedan.

Vi vet egentligen inte exakt vilka faktorer som ligger bakom det antagna sambandet mellan kroppsstorlek och beståndstillväxt. En något förbisedd orsak till nedgången av många fågelbestånd är minkens och mårdhundens predation av ägg, ungar och även ruvande vuxna fåglar. Även om de största fågelarterna inte går helt trygga, är de definitivt svårare offer, eller rentav livsfarliga för däggdjur på plundringståg. Vidare är en stor del av de stora arterna fridlysta mot jakt. Bortsett från ökad reproduktion och överlevnad, flyttar både häckande och icke-häckande individer in från andra områden. Detta gäller åtminstone en del av arterna.

På Yrkeshögskolan Novia har vi ett forskningsprojekt där vi studerar storskarvens rörelser, preferens av fiskevatten och eventuella effekter på fiskbestånd. I våras fäste vi 14 GPS-sändare på vuxna skarvar som häckade i Finska viken. En del misslyckades med häckningen, medan andra nyligen har avslutat den. Ett påfallande mönster är att icke-häckande fåglar gärna tar sig längre turer där de utforskar omgivningen, även om de senare kan återvända till mera bekanta vatten. Under sina turer håller de gärna till i andra kända skarvkolonier, även om vi vet att de inte häckar där. Av våra märkta skarvar är en nu i Kristinestad och en annan i Stockholms skärgård. Och bland dem som hållits inom Finska viken hittar vi en individ som tagit en tur till Tallinn.

Det återstår att se i vilken mån trenden fortsätter, eller om de stora fåglarna själva börjar reglera varandras stammar. Havsörnen har blivit ganska vanlig på kort tid. Den är generalist och en förvånansvärt effektiv jägare som kan ta även stora byten. Det är t.ex. klart att havsörnen äter en hel del storskarv. Hoppas bara att våra sändarfåglar besparas från örnens klor.

Andreas Lindén är specialforskare vid Forskarkollegiet inom bioekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Raseborg.